

A. Roosje

A. Roosje

**HOE DE HEER AREND ROOSJE
DE HINDELOOPER MEUBEL- EN SCHILDERKUNST
TOT NIEUWE BLOEI BRACHT.**

HINDELOOPER CULTUUR

Het was de levendige cultuur in de zeventiende en achttiende eeuw die het stadje Hindeloopen zo bijzonder maakte.

In deze periode werd de basis voor de Hindelooper meubel- en schilderkunst gelegd. Door het verdwijnen van de handel raakte het stadje rond 1800 in verval en ging veel van de oude interieurkunst verloren. Hierdoor dreigde deze typische kunst, onderdeel van de Hindelooper cultuur, definitief uit de gemeenschap te verdwijnen. Een tijd van welvaart en culturele ontwikkeling van het pittoreske stadje kwam bijna tot stilstand.

Naar aanleiding van de grote werkloosheid en slechte economische toestand in het Friese Gewest zocht de landadel rond 1870 naar

mogelijkheden om meer gebruiksvoorwerpen ten behoeve van het gewone volk te gaan maken.

De Hindelooper bevolking had echter al uit pure armoede het huisvljyt van snij- en schilderwerk levendig gehouden.

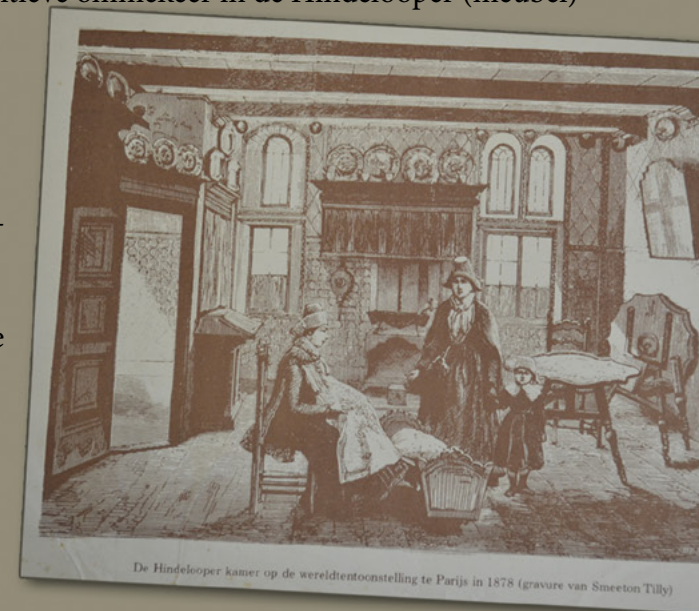
TENTOONSTELLINGEN

Op een in 1877 door de landadel daartoe georganiseerde kunstnijverheid tentoonstelling, ten behoeve van het vijfjarig bestaan van het Friese Genootschap in Leeuwarden, kwam de cultuur van Hindeloopen uitgebreid aan bod. Naast de geëxposeerde voorwerpen uit de rest van Friesland, werd ook een compleet ingerichte Hindelooper Kamer tentoongesteld. Deze kamer bestond uit handgemaakte meubelen en de typische Hindelooper ontwerpen. Dit zorgde voor een positieve ommekeer in de Hindelooper (meubel) geschiedenis.

De Hindelooper cultuur kreeg daarna met recht in 1878 grote aandacht tijdens de werelttentoonstelling in Parijs. Omdat hier het publiek, door binnen te stappen in deze Hindelooper Kamer, het dagelijkse leven van de Hindelooper bevolking kon ervaren.

In 1883, in het pas geopende Panopticum te Amsterdam, werd de aandacht opnieuw gevestigd op de producten van de Hindelooper handnijverheid. Hierna kon men, de inmiddels wereldberoemde Hindelooper Kamers, ook in de Galerie Olenzeel te Rotterdam (1885) en op de tentoonstelling van Oude en Nieuwe Kunstnijverheid (1888) te 's Gravenhage bewonderen.

Vele tentoonstellingen in zowel binnen als buitenland zouden volgen. Kortom de Hindelooper cultuur stond weer in de schijnwerpers.

AREND ROOSJE

Op 11 oktober 1869 werd Arend Roosje in Hindeloopen geboren.

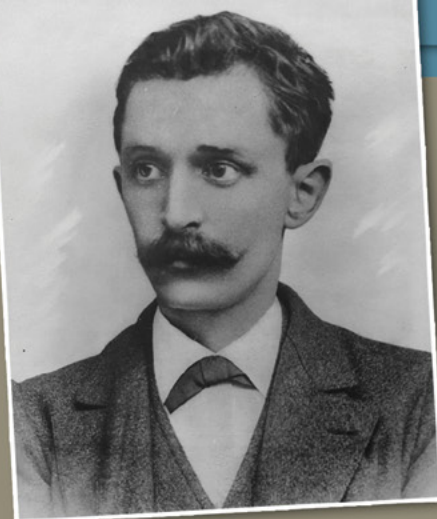
Zoon van Hylke/Hielke Pieters Roosje en Pietrick Arends Strop.
Zij kregen in totaal 7 kinderen.

Arends vader was van beroep scheepstimmerman en het gezin Roosje woonde op Nieuwstad A50 (nu nummer 44) te Hindeloopen. Hierdoor kwam Arend Roosje al op jonge leeftijd in aanraking met het oude ambacht van hout bewerking.

Na zijn schooljaren kwam Arend Roosje in de leer bij huisschilder de Vreeze. Behalve dat de Vreeze Hindelooper huizen in de verf zette, gebeurde het ook weleens dat hij een oud Hindelooper meubel mocht restaureren. Omdat Arend Roosje van jongs af aan al bezig was met houtsnijwerk en schilderen, had dit laatste zijn voorkeur.

Het was inmiddels gebruikelijk voor ambachtslieden om deel te nemen aan tentoonstellingen. De ingezonden Hindelooper schilder- en meubelkunst viel op door haar bijzondere karakter en rijke versieringen. Dit eigenaardige cachet van de houtsnijkunst, kwam tot uiting in de kerfsnede en de arbeid in het hout reliëf, versterkt door de schrille kleuren van de oude Hindelooper kunst.

Tijdens de tentoonstelling te Rotterdam (1885) trok een werkstuk, met uitgesneden en beschilderde voorstellingen, de aandacht van de aanwezige genodigden. Dit juweeltje behoorde toe aan de jongste deelnemer, de toen 16 jarige Arend Roosje. De genodigde "hoge heren" al daar,

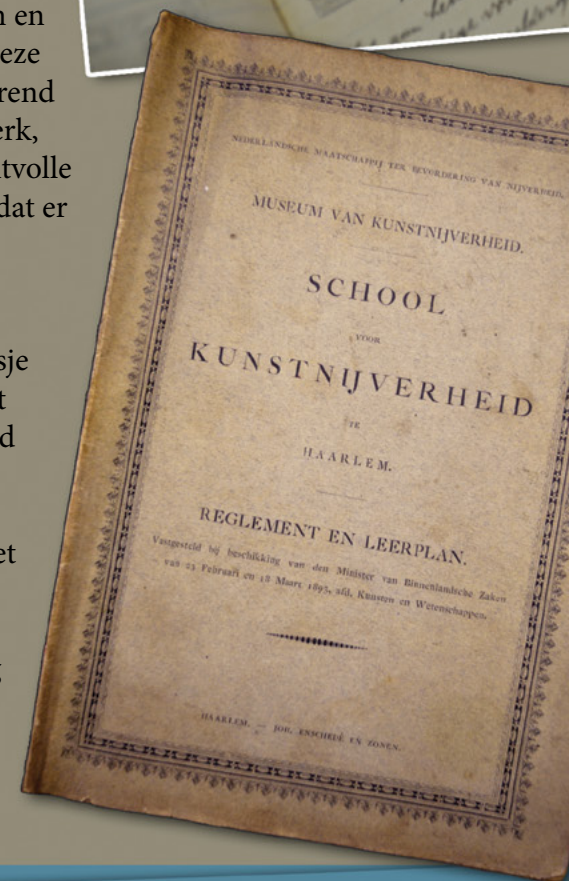

aangemoedigd door hun dames, reageerden zeer positief op dit ingezonden werk. Geïnspireerd door deze aanmoedigingen stuurde Arend Roosje voor de Leeuwarder tentoonstelling in 1887 het naaikistje opnieuw in. Het moet een fraai stuk ambachtelijk werk zijn geweest, want ook hier trok het grote belangstelling.

ERKENNING

Wilco Julius van Welderen, Baron Renger (1835-1916), Oud-Burgemeester van zijn geboorteplaats Leeuwarden en Lid van de Tweede Kamer, zag op deze tentoonstelling ook het werk van Arend Roosje. Onder de indruk van dit werk, wilde de Baron meer van deze talentvolle jongeman weten. Hij had al gezien dat er meer in deze knaap stak dan alleen huisschilder.

Ondanks het talent van Arend Roosje moest, volgens de kenners, de kunst beschaafder worden. De Baron bood hem daarom een studie aan op de Haagse tekenacademie. En zo vertrok Arend Roosje naar het westen van het land om op kosten van de Baron "meer te leren". Daarbij ging Arend Roosje ook nog tekenlessen in Alkmaar volgen en bezocht hij de kunstnijverheidsschool in Haarlem.

Tijdens zijn studies was Arend Roosje in juli 1890 met werk aanwezig op de tentoonstelling in Leeuwarden, in het leven geroepen door de Maatschappij tot bevordering van Nijverheid. Het bijzondere van deze tentoonstelling was dat H.M. de Koningin-regentes Emma onder andere een door Arend Roosje gebeeldhouwde en beschilderde Hindelooper prikslee kocht.

Leven van andermans geld was echter voor Arend Roosje geen optie meer.

Hij dacht: "Ik leef zo'n beetje bij de gratie, ik ga terug naar Hindeloopen".

Met als gevolg dat hij niet al zijn studies voltooide.

Arend trouwde op 27 september 1900 met Trijntje F. Kooy, die ook geboren was in Hindeloopen en samen kregen zij 6 kinderen: Pietrick, Feike, Anna, Antke en Hijlke.

Veel geluk heeft Roosje in zijn privé leven echter niet gehad, hij had dikwijls met ziekte te kampen en in 1909 werd er door zijn vrouw Trijntje een levenloos kind gebaard.

EIGEN BEDRIJF

Geïnspireerd door de Hindelooper geschiedenis en de liefde voor het ambacht opende Arend Roosje in 1894 zijn eigen zaak in de beschilderde en uitgesneden gebruiksvoor-

werpen. Diverse Hindelooper eigenaardigheden werden bij Roosje in de fraaie commandeurs woning uit 1656 aan de Nieuwstad 44 in bruikleen gegeven.

Aanvankelijk haperde de belangstelling van de nog zeldzame, koopkrachtige toerist. Arend bezat niet die aanleg voor de handel, welke voor hem zo belangrijk zou blijken. Ondanks zijn jeugdige leeftijd was Arend Roosje wel een geboren leermeester. Hij wist door het geven van tekenlessen de geringe inkomsten aan te vullen, waarvoor soms mensen van heinde en ver naar hem toe kwamen.

In 1896 behaalde Arend Roosje, tijdens een tentoonstelling van Nationale Nijverheid, Landbouw, Veeteelt en Tuinbouw in Leeuwarden, een diploma.

De deelname aan de diverse tentoonstellingen, waar Arend een graag geziene gast was, leverde hem wel de nodige belangstelling op.

Arend Roosje bleef zich verder ontwikkelen. Mede door hulp en adviezen van derden, vond hij zo de juiste balans tussen kunstenaar en ondernemer.

Het bedrijf van Roosje trok daarom vele Hindelooper leerlingen aan. In 1896 kwam E.E. Stallmann als 16 jarig leerling bij Arend Roosje in dienst, Stallmann ontwikkelde zich in de houtbewerking en werd later Arends steun en toeverlaat.

In 1901 kwam ook de heer J. Ypma bij Roosje in de zaak. Hij zou zich in de schilderkunst gaan bekwamen.

Het bedrijf A. Roosje specialiseerde zich hiermee in zowel het maken van de Hindelooper meubelen als wel het schilderwerk. Waar andere Hindelooper ambachtslieden zich hoofdzakelijk op de schilderkunst hadden toegelegd, wilde Arend Roosje juist wel beide vakgebieden behouden.

SUCCESS

Wederom vond er in 1901 een aankoop plaats door H.M de Koningin. Ditmaal werd er een gebeeldhouwde schrijn (kastje op schragen) op de doorlopende tentoonstelling van Friesche Kunst, kunstnijverheid en huisvlijt in Leeuwarden door haar aangekocht.

Inmiddels waren enkele oud leerlingen van Arend Roosje als zelfstandige schilders verder gegaan, waaronder Gerard Steven Huttinga.

Naast oud leerlingen waren het ook de nazaten van de familie Sikkens die zich op het gebied van de Hindelooper schilderkunst verdienstelijk hadden gemaakt.

Op de Brusselse Kunstnijverheid tentoonstelling van 1910 behaalde naast Arend Roosje ook Lodewijk Sikkens en oud leerling Gerard Huttinga een gouden medaille voor "geschilderde" Hindelooper meubels.

VOORTZETTING

In 1913 werd Arend Roosje ziek en na een lang ziekbed stierf hij op 11 oktober 1914, zijn vrouw Trijntje Roosje-Kooy en de kinderen achterlatend.

Eind 1914 werd het bedrijf door weduwe Trijntje Roosje – Kooy en onder leiding van de heren E.E. Stallmann en J. Ypma onder de naam A. Roosje voortgezet.

Tegenwoordig is het alleen nog de familie Stallmann die eigenaar is van het bedrijf Roosje, waarvan

E.E. Stallmann

J. Ypma

nu de vierde generatie actief is. Deze werkt nog steeds volgens de maatstaven van Arend Roosje, waarmee een verantwoord Hindelooper meubel gewaarborgd is.

Deze maatstaaf houdt in dat een Hindelooper meubel niet alleen bestaat uit de schilderkunst, maar juist uit de combinatie van

ambachtelijk snij- en beeldhouwwerk alsmede de afwerking met een decoratieve beschildering, al dan niet met Bijbelse voorstelling.

MUSEUM

Enkele waardevolle meubelstukken werden reeds aan het einde van de 19e eeuw verzameld en bijeengebracht in het “Oud Hindelooperhuis”, dat destijds werd ingericht tot museum. Echter omstreeks 1890 werd dit museum verkocht. De heer Hidde Nijland had rond deze tijd ook al een aanzienlijke waardevolle Hindelooper collectie verzameld. Deze collectie vormt tegenwoordig de basis van het in 1919 opgerichte Museum Hindeloopen. Waaronder ook enkele meubels en gebruiksvoorwerpen van Arend Roosje. Mede op basis van deze museumstukken en het erfgoed van Arend Roosje zijn tegenwoordig de Hindelooper meubelen nog steeds verkrijgbaar bij Roosje Hindeloopen.

HINDELOOPEN, 2014

Uitgave: Oud Hindelooper Kunst A. Roosje | www.roosjehindeloopen.com
Vormgeving: Buro BlauwBrug Amsterdam | www.blauwbrug.nl
Druk: Hunia drukkerij Workum | www.huniadrukkerij.nl
Fotografie: RM Schijffelen (Buro BlauwBrug)

Alle beelden in dit boekje zijn genomen vanaf beeldwerk uit het archief van Roosje Hindeloopen. Uitzonderd van de foto van het Museum, deze is afkomstig van www.museumhindeloopen.nl

Mede mogelijk gemaakt door:
Stichting Vrienden van Oud Hindelooper Kunst A. Roosje anno 1894

